

Pre Slovenskú republiku a jej zdravý rozvoj je dôležitý úzky kontakt s Európskou úniou a jej jednotlivými orgánmi. V oblasti životného prostredia ho zabezpečuje a implementáciu legislatívy Spoločenstva gesturuje štátny tajomník Boris SUSKO so svojím tímom. So žiadosťou o rozhovor sa na štátneho tajomníka Suska obrátila publicistka Mária Šišuláková.

Národný zoznam území európskeho významu sa do roka rozšíri

Transpozíciu a implementáciu legislatívy EÚ v pôsobnosti envirorezortu určuje zákon z roka 2013. Aké povinnosti z neho pre vás vyplývajú?

SR ako členská krajina EÚ má za povinnosť transponovať medzinárodné predpisy EÚ do národného práva, je zrejme, že to tak musí byť aj v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie. Konkrétne ide o dve smernice EÚ, a to: Smernica č. 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej len „smernica SEA“) a smernica 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (ďalej len „smernica EIA“). Pre úplnosť treba uviesť, že v prípade smernice EIA ide o jej konsolidované znenie, keďže mu predchádzalo už niekoľko noviel pôvodnej smernice platnej od roku 1985.

Slovenská republika môže konštatovať, že smernica SEA je úplne a správne transponovaná do národného práva, v tomto prípade je to zákon 24/2006 Z. z., o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Čo sa týka smernice EIA, je aktuálna snaha odstrániť transpozíčný deficit, ktorý rieši SR novelou zákona o posudzovaní vplyvov s reálnym časovým harmonogramom účinnosti tohto zákona od 1. januára 2017.

S ohľadom na skutočnosť, že od mája 2014 je v platnosti novela smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/52/EÚ zo 16. apríla 2014, ktorou sa mení smernica 2011/92/EÚ o

posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, je v legislatívnom procese aj ďalšia novela zákona o posudzovaní vplyvov, ktorá má ambíciu transponovať aj túto novelu smernice EIA.

Plnenie týchto úloh však musí nadväzovať na posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Zrejme ide o zložitý proces?

Definitívnym schválením – povolením podliehajú určité projekty procesu posudzovania vplyvov podľa zákona, pričom zložitost' procesu väčšinou závisí od charakteru projektu a jeho umiestnenia.

Konanie podľa zákona o posudzovaní vplyvov je podľa charakteru činnosti buď tzv. zisťovacie konanie, v prípade, keď príslušný orgán v zisťovanom konaní rozhodne, že konkrétny projekt nepodlieha posudzovaniu vplyvov, ide o časovo nenáročné konanie v dĺžke cca dvoch mesiacov (vrátane správoplatnenia rozhodnutia). Tzv. povinné hodnotenie je proces, ktorý trvá zhruba pol roka. Samozrejme za ideálnych podmienok, ak nikto nič nenamieta.

Vláda hovorí o podpore využitia získaných skúseností a vedomostí v oblasti životného prostredia na efektívnejšie presadzovanie slovenských záujmov v diskusiách a negociáciách na európskej a medzinárodnej úrovni. Znamená to, že slovenský hlas doteraz neznal dosť hlasno?

Pracovníci odboru posudzovania vplyvov sa aktívne zúčastňujú na pravidelných rokovaníach pracovnej skupiny expertov EIA/SEA členskej krajín EÚ, kde je určitý priestor vymeniť si skúsenosti z oblasti posudzovania vplyvov, pričom Európska komisia víta aktívny prístup k riešeniu problémov s cieľom prípadnej úpravy medzinárodnej legislatívy. Konkrétnym príkladom je aktuálna novela smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/52/EÚ zo 16. apríla 2014, ktorou sa mení smernica 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, platná od mája 2014. Príprave tejto smernice predbiehalo široké diskusné fórum expertov za účasti zástupcov Ministerstva životného prostredia SR.

O aktívnej regionálnej a bilaterálnej spolupráci v rámci V4 aj Dunajskej stratégie hovorí tiež Programové vyhlásenie vlády. Vyúžívajú sa v jej rámci teraz nejaké expertízy slovenských odborníkov na domácej, ale aj medzinárodnej úrovni?

Spolupráca medzi štátmi V4 v rámci ochrany prírody a krajiny má dlhoročnú tradíciu.

Spravidla raz ročne sa koná spoločné podujatie. Napr. počas slovenského predsedníctva vo V4 v prvom polroku minulého roka sa v Bratislave uskutočnilo odborné podujatie zamerané na aktuálne otázky ochrany prírody a biodiverzity, a to strednodobé hodnotenie plnenia Stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020; mapovanie ekosystémov a hodnotenie ich služieb; financovanie európskej sústavy chránených území Natura 2000. Naše ministerstvo prizvalo aj štáty „susediace“ s V4, pozvanie prijal Rumunsko.

Dunajská stratégia je pre rezort ministerstva životného prostredia veľmi významná – Dunaj spája 14 krajín... Pre ochranu prírody a krajiny je relevantný najmä druhý pilier Ochráňovať životné prostredie dunajského regiónu a v tom dve prioritné oblasti: Obnoviť a zachovať kvalitu vôd a Ochráňovať biodiverzitu, krajinu a kvalitu ovzdušia a pôd. Naše ministerstvo a jeho inštitúcie pripravujú návrhy projektov a podporujú súvisiace iniciatívy. Príkladom je iniciatíva pre jesetery, ktoré sú v prenesenom význame symbolom integrácie a rozširovania Európskej únie. Ide o iniciatívu Sturgeon/Jeseter 2020 – stratégia a program pre ochranu a obnovu populácií dunajských jeseterov, ktorá bola prijatá na zasadnutí Danube Sturgeon Task Force a podporuje ju Medzinárodná komisia pre ochranu rieky Dunaj (ICPDR).

Sú však oblasti, kde by sme v ochrane prírody mohli urobiť oveľa viac. Ministerstvo životného prostredia SR nedávno rozhodlo o doplnení národného zoznamu území európskeho významu. Ako sa zmení mapa chránených území?

Odborný návrh tzv. C etapy národného zoznamu území európskeho významu obsahuje takmer dvesto lokalít, ktoré zaberajú cca 0,9 percenta výmery Slovenskej republiky. Celkový podiel území európskeho významu by sa tak zvýšil z 11,9 percent na 12,8 percenta z rozlohy Slovenskej republiky. Nové územia európskeho významu je potrebné vymedziť pre 21 vybraných typov prirodzených biotopov európskeho významu a 33 vybraných druhov rastlín a živočíchov európskeho významu, vrátane riečnych biotopov a druhov rýb. Väčšina z navrhovaných lokalít sa nachádza mimo existujúcej národnej sústavy chránených území. Podrobná informácia, ako aj postup a rámcový harmonogram, bol schválený na Ministerstve životného prostredia SR v júni 2016 a jednotlivé kroky sa postupne plnia. C etapa národného zoznamu by mala byť ukončená v roku 2017 schválením materiálu vládou SR a zaslaním podrobnej databázy lokalít Európskej komisii. Ministerstvo životného prostredia SR

venuje mimoriadnu pozornosť rokovaniam s dotknutými subjektmi v územiach v zmysle platných právnych predpisov, ako aj nad ich rámec.

Tu má veľký význam okrem našich vnútroštátnych pravidiel spolupráca so susednými krajinami v záujme ochrany našich spoločných biotopov. Funguje dobre?

Cezhraničná spolupráca v ochrane prírody a krajiny sa realizuje so všetkými štátmi na úrovni ministerstiev i odborných organizácií. Je to napr. spoločný monitoring druhov, výmena údajov a ochrana veľkých šeliem, koordinácia opatrení ochrany, výmena skúseností. Najväčším prínosom sú spoločné projekty, napr. podporené z finančného nástroja LIFE. Najviac ich bolo realizovaných na slovensko-maďarskej hranici najmä v oblasti Podunajska, ale aj na Záhorí a v súčasnosti sa ukončuje prvý česko-slovenský projekt v Chránenej krajine oblasti Biele Karpaty/Bíle Karpaty a pripravujú sa ďalšie projekty.

Európska komisia v minulosti Slovensku vyčítala, že nechránime miesta, kde žijú cenné biotopy a vzácne druhy európskeho významu, napríklad rys ostrovid, ryby, mihuľa a rôzne riečne, lúčne a lesné spoločenstvá...

Podmienky ochrany druhov, biotopov a chránených území sú upravené v zákone č. 543/2002 Z. z., a naň viazaných vykonávacích predpisoch, ako aj v predpisoch, ktorými sa vyhlasujú jednotlivé chránené územia. Povinnosť doplniť národný zoznam vyplýva z §27 ods. 6 zákona č. 6 zákona č. 543/2002 Z. z., o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a z článku 4 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení. V uvedených právnych predpisoch je podrobný proces, resp. kritériá.

Ale napríklad z lužných lesov v dávno chránenej krajine oblasti bratislavského Ostrova Kopáč vymizla vysoká zver, viaceré vzácne druhy vtákov a iné. Nahradili ich bezohľadné štvorkolky. Takých miest máme viac. Rieši sa ochrana prírody dostatočne aj v praxi?

Podľa § 13 ods. 1 ods. a) zákona č. 543/2002 Z. z., na území, na ktorom platí druhý stupeň ochrany (a vyšší), je zakázaný vjazd a státie motorovým vozidlom, motorovou štvorkolkou. Ministerstvo životného prostredia SR v rámci druhovej ochrany v žiadnom správnom konaní nepovolilo vjazd ani státie týmto dopravným prostriedkom do chránených území. V rámci územnej ochrany mohli daný vjazd povoliť príslušné OÚ.

Cieľom nového zákona o odpadoch, ktorý vstúpil od 1. januára do platnosti, je priblížiť Slovensko k smerniciam a štandardom Európskej únie, viac odpad separovať a recyklovať, ale aj zaviesť poriadok a transparentnosť vzťahov. Nakoľko sa nám to podarilo?

Od januára 2016 ubehol pomaly rok, avšak nový systém, ktorý zákon o odpadoch prináša, začal reálne fungovať až od 1. júla tohto roku a navyše štandardy triedeného zberu, ktoré sú

nastavené v zákone a vo vykonávacej vyhláške k zákonu a ktoré sú významným nástrojom na zvyšovanie miery triedeného zberu tak, aby sme ako Slovenská republika dosiahli do roku 2020 cieľ recyklácie komunálnych odpadov na úrovni 50 percent, vstúpia do účinnosti, a teda sa začnú reálne uplatňovať až od 1. januára 2017. Z uvedeného je teda zrejme, že v súčasnosti ešte nie je možné reálne vyhodnotiť, či Slovenská republika vstupom nového zákona do účinnosti triedi a recykluje viac odpadov ako pred jeho účinnosťou. Avšak je potrebné zdôrazniť, že systém nastavený v novom zákone o odpadoch je schopný posunúť Slovensko k naplneniu cieľov triedeného zberu a recyklácie komunálnych odpadov, ktoré nám predpisuje Európska legislatíva odpadového hospodárstva do roku 2020. A to bol aj hlavný motív Ministerstva životného prostredia na prípravu nového zákona o odpadoch, pretože predchádzajúci zákon o odpadoch nebol nastavený tak, aby Slovenská republika tieto ambiciózne ciele dosiahla.

Nakladanie s odpadom sa u nás za desaťročia ľahostajnosti stalo takpovediac „polom neoraným“. Vláda chce pokračovať v implementácii prijatej odpadovej legislatívy a zapracovať poznatky z praktickej aplikácie do legislatívneho procesu. Ukazujú sa v nej také?

Ak navdvižem na svoju odpoveď na predchádzajúcu otázku, takmer ročná aplikácia nového zákona v praxi odhaľuje jeho slabé miesta, a tie bude potrebné upraviť v tzv. „aplikačnej novele zákona o odpadoch“, ktorú ministerstvo pripravuje spustiť v najbližších dňoch. Bude zriadená pracovná skupina zložená zo zainteresovaných subjektov, ktorá začne intenzívne pracovať na novelizácii zákona, pričom predpokladaný termín jeho účinnosti je 1. január 2018. Treba si uvedomiť, že zákon o odpadoch je rozsiahla právna úprava a práve z dôvodu jej rozsahu je prirodzené, že prípadné nedostatky odhalí až reálne uplatňovanie zákona v praxi. A preto bolo potrebné tento čas zákonu dopriať, a teraz nastáva vhodné obdobie na vyhodnotenie všetkých nedostatkov, ktoré za to takmer ročné obdobie aplikačná prax odhalila a my sme na ministerstve pripravení ich odstrániť a doladiť systém tak, aby mohol nový zákon po novelizácii ďalej ešte efektívnejšie pokračovať vo svojej aplikácii.

Minister Sólymos vyzval samosprávy zapojiť sa do odstraňovania čiernych skládok, ktorými je Slovensko posiate. Máte prehľad koľko ich je, keď na ich likvidáciu vyčlenil envirorezort 7 miliónov eur zo zanikajúceho Recyklačného fondu?

Samozrejme, že témou čiernych skládok sa rezort životného prostredia zaoberá veľmi intenzívne nielen teraz, ale aj v uplynulom období a snaží sa hľadať možné riešenia na elimináciu tohto vážneho problému pre životné prostredie Slovenska. Podľa štatistiky, ktorú má ministerstvo k dispozícii, je na Slovensku v súčasnosti evidovaných cca 6 000 miest s nezákonne uloženým odpadom. Samozrejme, finančné prostriedky, ktoré boli vyčlenené z Recyklačného fondu v prvom kole a v tomto už druhom kole na odstraňovanie miest s nezákonne uloženým odpadom, nebudú schopné

vykryť odstránenie všetkých čiernych skládok. Avšak ministerstvo sa prostredníctvom Environmentálneho fondu snaží vyhovieť čo najväčšiemu počtu žiadateľov o dotáciu na túto aktivitu.

Vážnou úlohou je osвета a výchova verejnosti k správne nakladaniu s odpadom. Venuje sa jej dostatok pozornosti a máme na to aj vhodné a potrebné prostriedky?

Opäť téma, ktorá je veľmi významná a nosná z hľadiska zlepšovania celkového stavu odpadového hospodárstva a životného prostredia na Slovensku a nielen na Slovensku. To, ako budeme mať „vychovaných“ občanov nášho štátu, sa v plnej miere odzrkadlí na stave nášho životného prostredia. Avšak ide asi o jednu z najnáročnejších oblastí, do ktorej je potrebné investovať nemálo úsilia, energie a financií. Občanom a jeho výchovou sa všetko začína. Nový zákon o odpadoch prináša aj do oblasti vzdelávania a propagácie triedeného zberu a recyklácie odpadov viaceré novinky. Súčasťou rozšírenej zodpovednosti výrobcov je aj dôsledná propagácia triedeného zberu, edukácia obyvateľstva zameraná na dôležitosť triedenia odpadov vo vzťahu k šetreniu primárnych zdrojov a trvalej udržateľnosti našej spoločnosti a zlepšovaniu životného prostredia ako takého. Zákon a vyhláška presne stanovujú formu a rozsah týchto aktivít, pričom financovanie bude zabezpečené samotnými výrobcami výrobkov, ktoré sa následne, po ukončení svojho životného cyklu, stávajú odpadmi. Bez aktívneho prístupu každého z nás k tejto problematike nám však žiaden zákon nepomôže.

Nedá mi neopýtať sa ešte na množstvo odpadov z plastových fliaš, ktoré sú napríklad veľmi škodlivé na skladovanie nápojov. Môžeme počítať v blízkej budúcnosti s iným ako súčasným (ne)riešením nakladania s nimi, napríklad vratnosťou?

V prípade, že by boli plastové fľaše veľmi škodlivé na skladovanie nápojov, určite by nemohli byť na tento účel použité. Na to sa však vzťahujú iné právne predpisy a normy, ktoré hovoria o tom, ako treba uchovávať plastové fľaše z hľadiska zachovania neškodnosti ich obsahu. Avšak otázka vratnosti plastových obalov je téma, ktorá sa diskutuje na ministerstve, dá sa povedať, kontinuálne. V rámci strategického dokumentu Program predchádzania vzniku odpadov je okrem iných ustanovené jedno opatrenie, a tým je zriadenie pracovnej skupiny na posúdenie možnosti zavedenia zálohovania jednorazových nápojových obalov v SR. Vratný, alebo zálohový systém obalov je systém, ktorý zabezpečuje, aby sa čo najviac týchto odpadov vyzbieralo. Novým zákonom sme však na zabezpečenie zberu odpadov z PET fliaš a aj odpadov z iných obalových a neobalových materiálov zvolili iný systém, a síce triedený zber zložiek komunálnych odpadov, ktorý vie byť rovnako, ak nie viac efektívny ako systém vratných obalov, ak je dobre nastavený. Na druhej strane, zálohový systém máme v Slovenskej republike zavedený pre opakovane použiteľné obaly na nápoje do objemu 2 000 ml a sklenené opakovane použiteľné obaly na pivo s iným ako korunkovým uzáverom. Avšak pri jednorazových PET obaloch sa zatiaľ ministerstvo rozhodlo nejsť cestou ich zálohovania.